

Sygnatura akt I C 452/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2024 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu – Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Dagmara Kos

Protokolant: Elżbieta Michalak

po rozpoznaniu w dniu 9 lutego 2024 roku w Sieradzu na rozprawie

sprawy z powództwa J. K. i J. O.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę ewentualnie o zapłatę

1. ustala, że nie istnieje między stronami stosunek prawny wynikający z umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej w dniu 26 września 2008 r. pomiędzy powodami J. K. i J. O. a (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.,

2. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powódki J. K.:

- kwotę 29.480,82 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy czterysta osiemdziesiąt złotych osiemdziesiąt dwa grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 29 lipca 2023 r. do dnia zapłaty,

- kwotę 6.157,51 CHF (sześć tysięcy sto pięćdziesiąt siedem franków szwajcarskich pięćdziesiąt jeden centymów) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 29 lipca 2023 r. do dnia zapłaty,

3. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powoda J. O.:

- kwotę 29.480,82 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy czterysta osiemdziesiąt złotych osiemdziesiąt dwa grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 29 lipca 2023 r. do dnia zapłaty,

- kwotę 3.229,17 CHF (trzy tysiące dwieście dwadzieścia dziewięć franków szwajcarskich siedemnaście centymów) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 29 lipca 2023 r. do dnia zapłaty,

4. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powódki J. K. kwotę 5.908,50 zł (pięć tysięcy dziewięćset osiem złotych pięćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu,

5. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powoda J. O. kwotę 5.908,50 zł (pięć tysięcy dziewięćset osiem złotych pięćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 452/23

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 21 września 2023 r. skierowanym do Sądu Okręgowego w Sieradzu przeciwko pozwanemu (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. powodowie J. K. (wcześniej O.) i J. O. wnosili o ustalenie, że nie istnieje pomiędzy

powodami a pozwanym stosunek prawny wynikający z umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej w dniu 26 września 2008 r. pomiędzy powodami a (...) Bank Spółka Akcyjna na skutek nieważności tej umowy i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwot 29.480,82 zł i 6.157,51 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od oby tych kwot od dnia 29 lipca 2023 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kwot stanowiących świadczenie nienależne a na rzecz powoda kwot 29.480,82 zł i 3.229,17 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od oby tych kwot od dnia 29 lipca 2023 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kwot stanowiących świadczenie nienależne. Ewentualnie na wypadek nie uwzględnienia powyższego żądania wnosili o ustalenie, że pomiędzy powodami a pozwanym istnieje stosunek prawny wynikający z umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej w dniu 26 września 2008 r. pomiędzy powodami a (...) Bank Spółka Akcyjna z pominięciem postanowień § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 10 ust. 4 i § 12 ust. 5 umowy, w którym kwota kredytu oraz rat nie jest przeliczana na CHF a oprocentowanie oblicza się z zastosowaniem wskaźnika LBOR oraz marży określonej w umowie. Jednocześnie wnosili oni o zasądzenie od pozwanego odrębnie na rzecz każdego z powodów kosztów procesu według norm przepisanych, przy czym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości.

(pozew- k.3-18)

W odpowiedzi na pozew pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów procesu z należnymi odsetkami w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa według norm przepisanych. Z ostrożności procesowej podnosił zarzut nadużycia przez powodów prawa polegający na próbie wykorzystania przepisów dotyczących ochrony konsumentów w celu uzyskania nadmiernych korzyści, nieproporcjonalnych względem zarzucanego bankowi nieprecyzyjnego sformułowania treści umowy.

(odpowiedź na pozew- k.56-73)

Na rozprawie w dniu 9 lutego 2024 r. pełnomocnik powodów popierał powództwo a pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:07:04 – 00:39:53- koperta k.153)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W 2008 r. będący wówczas małżonkami pozostającymi w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej powodowie J. K. (wcześniej O.) i J. O. potrzebowali środków finansowych w kwocie 108.000,00 zł na zakup mieszkania i w celu ich pozyskania postanowili zaciągnąć kredyt. Powodowie zlecili znalezienie korzystnej oferty kredytowej brokerowi i ten skierował ich do poprzednika prawnego pozwanego (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. rekomendując im zaciągnięcie kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego. Pracownik tego banku nie przedstawił powodom oferty kredytu złotówkowego. Zaproponował im zawarcie umowy kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego. Informował ich on, że frank szwajcarski jest stabilną walutą i że opłaca się wziąć kredyt indeksowany jej kursem, gdyż kredyt taki jest niżej oprocentowany. Nie pokazywał im informacji historycznej, z której wynikałoby jak w poprzednich latach zmieniał się kurs tej waluty. Nie przedstawiał im też symulacji, z której wynikałoby jak zmieni się zobowiązanie, gdy kurs franka szwajcarskiego wzrośnie. Nie informował ich ponadto w jaki sposób bank tworzy własne tabele kursowe.

(zeznania powodów: J. K.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:35:10 – 00:36:04 w zw. z 00:07:42 – 00:23:11- koperta k.153, J. O.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:36:04 – 00:37:40 w zw. z 00:23:11 – 00:34:03- koperta k.153)

Powodowie zdecydowali się złożyć wniosek o udzielenie im oferowanego przez poprzednika prawnego pozwanego kredytu. W dniu 4 września 2008 r. złożyli wniosek kredytowy, w którym wnioskowali o kredyt w wysokości

100.000,00 zł w walucie CHF na okres 360 miesięcy. Oświadczyli w nim, że żadne z nich nie prowadzi działalności gospodarczej. Jako prawne zabezpieczenie spłaty kredytu zaproponowali hipotekę na własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...), grupowe ubezpieczenie nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych, pakiet Bezpieczna Spłata i ubezpieczenie spłaty kredytu.

(ks. kserokopia wniosku- k.91-94)

W dniu 20 września 2008 r. wydana została decyzja kredytowa, z której wynikało, iż powodom został przyznany kredyt w kwocie 108.000,00 zł a warunkiem przyznania kredytu będzie ustanowienie prawnego zabezpieczenia w postaci ustanowienia hipoteki kaucyjnej do kwoty 162.000,00 zł na własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...), przelew praw z tytułu umowy grupowego ubezpieczenia spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku dokonany na warunkach określonych w oświadczeniu o przystąpieniu do umowy ubezpieczenia zawartych we wniosku kredytowym i ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. na okres przejściowy.

(kserokopia decyzji kredytowej- k.96-99)

Powodowie przed podpisaniem umowy byli w banku dwa razy. Gdy przybyli na spotkanie w celu podpisania umowy, była już ona przygotowana do podpisu. Powodowie czytali umowę przed podpisaniem i nie zastanawiali się nad tym czy ją rozumieją.

(zeznania powodów: J. K.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:35:10 – 00:36:04 w zw. z 00:07:42 – 00:23:11- koperta k.153, J. O.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:36:04 – 00:37:40 w zw. z 00:23:11 – 00:34:03- koperta k.153)

Przed podpisaniem umowy powodowie złożyli oświadczenie na druku bankowym, z którego wynikało, że pracownik (...) Banku Spółka Akcyjna z siedzibą w W. przedstawił powodom w pierwszej kolejności ofertę kredytu w polskim złotym i że po zapoznaniu się z nią powodowie zdecydowali się na wybór oferty kredytu denominowanego w walucie obcej mając pełną świadomość ryzyka związanego z tym produktem a w szczególności tego, że niekorzystna zmiana kursu waluty spowoduje wzrost miesięcznych rat spłat kredytu oraz wzrost całego zadłużenia. Z oświadczenia tego wynikało też, że powodowie zostali poinformowani przez pracownika (...) Banku Spółka Akcyjna z siedzibą w W. o ponoszeniu ryzyka zmiany stopy procentowej polegającego na tym, że w wyniku niekorzystnej zmiany stopy procentowej może ulec zwiększeniu comiesięczna rata spłaty kredytu oraz wartość całego zobowiązania oraz, że powodowie są świadomi ponoszenia obu rodzajów ryzyk związanych z wybranym przez nich produktem kredytowym. Ponadto z oświadczenia tego wynikało, że pracownik (...) Banku Spółka Akcyjna z siedzibą w W. poinformował ich o kosztach obsługi kredytu w wypadku niekorzystnej zmiany kursu walutowego oraz zmiany stopy procentowej to jest o możliwości wzrostu raty kapitałowo – odsetkowej. Z oświadczenia tego wynikało ponadto, że przedstawiono im opisane w nim informacje w postaci symulacji wysokości rat kredytu.

(kserokopia oświadczenia- k.89)

W dniu 26 września 2008 r. powodowie zawarli z (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF. Jak wynikało z § 1 ust. 1 tej umowy kredyt udzielony został na zakup na rynku wtórnym spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Z. przy ul. (...) oraz pokrycie kosztów związanych z udzieleniem przedmiotowego kredytu. Zgodnie z § 1 ust. 2 i 3 tej umowy kwota kredytu wynosiła 108.000,00 zł i była waloryzowana kursem CHF. W myśl § 1 ust. 4 tej umowy okres kredytowania wynosił 360 miesięcy to jest od dnia 26 września 2008 r. do dnia 25 września 2038 r. Według § 1 ust. 3A umowy kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 19 września 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosiła 53.449,4 CHF a kwota ta miała charakter informacyjny i nie stanowiła zobowiązania banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu mogła być różna od podanej w niniejszym punkcie. W myśl § 1 ust. 5 kredyt miał być spłacany w równych ratach kapitałowo – odsetkowych. Zgodnie z § 1 ust. 7 umowy bank pobierał prowizję za udzielenie kredytu w wysokości 1,50 % kwoty

kredytu to jest 1.620,00 zł. Jak wynikało z § 1 ust. 7A umowy opłata z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) SA wynosiła 0,20 % kwoty kredytu to jest 216,00 zł. Jak wynikało natomiast z § 1 ust. 7B umowy składka miesięczna tytułem generalnej umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych wynosiła 0,0065 % wartości nieruchomości a suma ubezpieczenia wynosiła 158.000,00 zł. Składka ubezpieczeniowa miała być płatna w dniu uruchomienia kredytu oraz w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo – odsetkowych. Jeżeli kredytobiorcy dostarczą do MultiBanku polisę innego niż proponowany im przez MultiBank ubezpieczyciela, potwierdzającą objęcie ochroną ubezpieczeniową nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu wraz z przelewem praw na MultiBank, składka nie zostanie pobrana za okres ubezpieczenia, na jaki została zawarta dostarczona polisa. Kredytobiorcy mieli prawo do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia zgodnie z warunkami ubezpieczenia. Składka tytułem ubezpieczenia spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku wynosiła: jednorazowo z góry za okres pierwszych dwóch lat – 1,4 % od łącznej kwoty kredytu i miała być płatna w dniu uruchomienia kredytu, miesięcznie z góry po dwóch latach 4 % miesięcznej raty kredytu płatnej w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo – odsetkowych. Ubezpieczeniem spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku objęci zostali obaj kredytobiorcy.

(zeznania powodów: J. K.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:35:10 – 00:36:04 w zw. z 00:07:42 – 00:23:11- koperta k.153, J. O.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:36:04 – 00:37:40 w zw. z 00:23:11 – 00:34:03- koperta k.153, kserokopia umowy kredytu- k.21-28)

Zgodnie z § 5 umowy kwota 100.000,00 zł miała być wypłacona w sposób określony w akcie notarialnym a kwota 8.000,00 zł miała być wypłacona na pokrycie kosztów związanych z udzieleniem kredytu.

(kserokopia umowy kredytu- k.21-28)

Jak wynikało z § 7 umowy uruchomienie kredytu miało nastąpić po podpisaniu umowy, uiszczeniu przez kredytobiorców wpłaty z tytułu prowizji i opłat określonych w § 1 umowy, ustanowieniu prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu określonych w umowie, złożeniu pisemnego oświadczenia o poddaniu się egzekucji przez ewentualnych poręczycieli oraz spełnieniu warunków określonych w § 4 ust. 2 umowy. Zgodnie z § 7 ust. 5 umowy bank miał uruchomić kredyt w terminie 3 dni roboczych (z wyłączeniem sobót) od daty wskazanej przez kredytobiorców w pisemnej dyspozycji uruchomienia kredytu.

(kserokopia umowy kredytu- k.21-28)

W myśl § 10 ust. 2 umowy harmonogram spłat kredytu stanowił załącznik nr 1 do umowy i miał być doręczany kredytobiorcom listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu. Harmonogram miał być sporządzany w CHF. Zgodnie z § 10 ust. 4 umowy raty kapitałowo – odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50. W § 6 ust. 1 umowy strony postanowiły, że spłata kredytu następuje na podstawie nieodwołalnego przez czas trwania umowy zlecenia dokonywania przelewu z rachunku bankowego wskazanego w umowie.

(zeznania powodów: J. K.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:35:10 – 00:36:04 w zw. z 00:07:42 – 00:23:11- koperta k.153, J. O.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:36:04 – 00:37:40 w zw. z 00:23:11 – 00:34:03- koperta k.153, kserokopia umowy kredytu- k.21-28, wydruk harmonogramu spłat- k.102-105)

Zgodnie z § 9 ust. 1 w zw. § 1 ust. 8 umowy kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej wynosiła 3,73 % a marża MultiBanku wynosiła 0,95 %. W myśl § 9 ust. 2 umowy wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M dla waluty, w której został udzielony kredyt z dnia 29 maja 2008 r. wynosząca 2,78 % powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę MultiBanku w wysokości 0,95 %. Zgodnie z § 9 ust. 3 umowy MultiBank co miesiąc miał dokonać porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką bazową ogłaszaną przedostatniego dnia

roboczego poprzedniego miesiąca i dokonać zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 punktu procentowego.

(kserokopia umowy kredytu- k.21-28)

Zabezpieczeniem spłaty kredytu w myśl § 3 umowy miała być hipoteka kaucyjna wpisana na pierwszym miejscu do kwoty 162.000,00 zł ustanowiona na własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...) i wpisana do nowozałożonej księgi wieczystej, przelew praw z tytułu umowy grupowego ubezpieczenia spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku dokonany na warunkach określonych w oświadczeniu o przystąpieniu do umowy ubezpieczenia zawartych we wniosku kredytowym. Prawnym zabezpieczeniem kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia w MultiBanku odpisu z księgi wieczystej nieruchomości potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki ustanowionej na rzecz MultiBanku było ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. na okres przejściowy.

(kserokopia umowy kredytu- k.21-28)

W dniu 21 października 2008 r. powodowie złożyli dyspozycję wypłaty kredytu i proponował wypłatę kredytu w tym samym dniu.

(kserokopia wniosku- k.101)

W wykonaniu umowy kredytodawca wypłacił powodom w dniu 22 października 2008 r. kwotę 108.000,01 zł co stanowiło równowartość 44.007,99 CHF.

(kserokopia zaświadczenia- k.29-38)

W dniu 17 lutego 2017 r. powodowie zawarli z pozwanym aneks do umowy kredytu, na podstawie którego powodowie mieli możliwość spłacania rat kredytu w walucie waloryzacji. Od tego czasu raty kredytu były spłacane w walucie CHF.

(kserokopia aneksu- k.109-110)

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 22 września 2021 r. wydanym w sprawie sygn. akt I 1 C 226/21 małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 30 września 2021 r.

(kserokopia odpisu wyroku- k.49-50)

W okresie od dnia 10 grudnia 2008 r. do dnia 30 września 2021 r. powodowie wpłacili na poczet spłaty kredytu kwotę 58.961,64 zł i kwotę 6.458,33 CHF. Powodowie wpłacili też w tym okresie prowizję za udzielenie kredytu w kwocie 1.620,00 zł, opłatę z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu w kwocie 216,00 zł, składki ubezpieczeniowe (nieruchomość) w kwocie 1.879,58 zł, składki ubezpieczeniowe (Pakiet Bezpieczna Spłata w kwocie 4.619,28 zł i składki ubezpieczeniowe (Mieszkam Bezpiecznie) w kwocie 1.408,00 zł.

(zeznania powodów: J. K.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:35:10 – 00:36:04 w zw. z 00:07:42 – 00:23:11- koperta k.153, J. O.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:36:04 – 00:37:40 w zw. z 00:23:11 – 00:34:03- koperta k.153, kserokopie zaświadczeń- k.29-38, k.41-45)

Po rozwodzie raty kredytu spłacała wyłącznie powódka i w okresie od 11 października 2021 r. do 12 czerwca 2023 r. wpłaciła ona na poczet spłaty kredytu kwotę 2.928,35 CHF. Kredyt jest spłacany przez nią nadal.

(zeznania powodów: J. K.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:35:10 – 00:36:04 w zw. z 00:07:42 – 00:23:11- koperta k.153, J. O.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:36:04 – 00:37:40 w zw. z 00:23:11 – 00:34:03- koperta k.153, kserokopia zaświadczenia- k.29-38)

Powodowie skierowali do pozwanego wezwanie do zapłaty, którym wezwali go do zapłaty kwoty 58.961,64 zł i 9.386,68 CHF tytułem zwrotu nienależnego świadczenia spełnionego od dnia zawarcia umowy do dnia 12 czerwca 2023 r. w następstwie uznania umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 26 września 2008 r. za nieważną w terminie 7 dni od otrzymania wezwania. Wezwanie to zostało doręczone pozwanemu w dniu 21 lipca 2023 r.

(kserokopia wezwania- k.46, kserokopia dowodu nadania wezwania- k.47, wydruk śledzenia przesyłki- k.48)

W dniu 15 września 2023 r. powódka wyszła za mąż i od tego czasu nosi nazwisko J. K..

(kserokopia odpisu skróconego aktu małżeństwa- k.136)

Powodowie oświadczyli na rozprawie, że mają świadomość, iż w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu pozwany może żądać od nich zwrotu kapitału i wynagrodzenia za korzystanie z kapitału oraz, że mając tę świadomość chcą aby Sąd stwierdził nieważność umowy kredytu.

(zeznania powodów: J. K.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:35:10 – 00:36:04 w zw. z 00:07:42 – 00:23:11- koperta k.153, J. O.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 9 lutego 2024 r. 00:36:04 – 00:37:40 w zw. z 00:23:11 – 00:34:03- koperta k.153)

Ustaleń stanu faktycznego Sąd dokonał w oparciu o zeznania powodów a także w oparciu o powołane wyżej dokumenty, których treści strony nie kwestionowały a pozostałe złożone dokumenty Sąd pominął, jako że nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w tej części, w której podawał on, iż nie miał świadomości, iż kursy walut się wahają, gdyż wiedza w tym zakresie jest wiedzą powszechną.

Jeśli chodzi o dokument w postaci protokołu zeznań świadka H. P., to Sąd pominął go z uwagi na to, że H. P. nie brał udziału w zawarciu umowy przez powodów a wobec tego nie było możliwym do ustalenia w oparciu o jego zeznania czy przedstawiona przez niego ogólna procedura zawierania umów kredytowych była zastosowana w przypadku powodów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powodowie domagali się w pierwszej kolejności ustalenia, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej w dniu 26 września 2008 r. między powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. i zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kwoty 29.480,82 zł i kwoty 6.157,51 CHF a na rzecz powoda kwoty 29.480,82 zł i kwoty 3.229,17 CHF, które to kwoty wpłacone zostały przez powodów na podstawie tej umowy.

Jak wynika z art. 189 kpc powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że interes prawny w rozumieniu tego przepisu istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stanu prawnego lub prawa, powodująca potrzebę ochrony prawnej. Niepewność ta musi mieć charakter obiektywny, to jest istnieć na podstawie rozumnej oceny sytuacji, w której powód występuje z tego rodzaju powództwem. Dlatego też nie można zakwestionować interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma ono znaczenie zarówno dla obecnych jak i przyszłych możliwych, ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych i praw, czy sytuacji prawnej podmiotu występującego z żądaniem (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., II CK 395/05).

W ocenie Sądu powodowie mają interes prawny w ustaleniu nieważności umowy kredytu. Podpisanie przez strony umowy kredytu wygenerowało bowiem długoterminowy stosunek prawny, który zgodnie z jego treścią nie został dotychczas wykonany. Stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o potencjalnej możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń ale także rozstrzyga w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania w

przyszłości wynikających z umowy świadczeń, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu. Orzeczenie stwierdzające nieważność umowy niweczy jej skutki ex tunc i z uwagi na związanie zarówno stron, jak i innych sądów jego treścią z mocy art. 365 § 1 kpc, jako swoisty prejudykat, ma istotne znaczenie dla dalszych czynności stron w związku ze spłacaniem kredytu przez powodów. (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 października 2018 roku, sygn. I ACa 623/17) Orzeczenie ustalające znosi zatem wątpliwości stron i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umowy. To zaś przesądza o wykazaniu przez powodów posiadania przez nich interesu prawnego w ustaleniu nieważności umowy kredytu.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 roku prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez strony umowy (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 2488), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 prawa bankowego umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika, że umowa kredytu jest umową nazwaną. Wynikająca z ustawy definicja tej umowy wskazuje, że jest ona umową dwustronnie zobowiązującą. Z jednej strony bank zobowiązany jest do oddania do dyspozycji drugiej strony kwoty kredytu, a jednocześnie staje się uprawniony do uzyskania spłaty oddanej do dyspozycji kredytobiorcy kwoty. Z drugiej strony, kredytobiorca ma prawo domagać się od banku wypłaty kredytu a potem obciąża go obowiązkiem zwrotu oddanej do jego dyspozycji kwoty. Wobec nałożenia na kredytobiorcę obowiązku zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku, umowa kredytu jest odpłatna. Jest też umową konsensualną, to znaczy dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być też określone zasady spłaty sumy kredytu.

W chwili zawarcia umowy kredytu przez powodów prawo bankowe nie przewidywało literalnie możliwości udzielania kredytów denominowanych i indeksowanych. Dopiero ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 165, poz. 984), która weszła w życie w dniu 26 sierpnia 2011 r., dodano w art. 69 ust. 2 pkt 4 a, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa o kredyt powinna określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo – odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ponadto ustawą tą do art. 69 dodano ust. 3, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

Choć ustawa prawo bankowe w chwili zawarcia umowy literalnie nie przewidywała możliwości udzielania kredytów indeksowanych, nie budzi wątpliwości Sądu dopuszczalność konstruowania w tym czasie zarówno umów kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej, w których wysokość kwoty kredytu wyrażonej w złotych jest określana (indeksowana) według kursu danej waluty obcej w dniu wydania, jak i umów kredytu denominowanego w walucie obcej, w których wartość kwoty kredytu jest wyrażona w walucie obcej, ale jest uruchamiana w złotych po przyjętym kursie przeliczeniowym. Zastosowanie bowiem konstrukcji przeliczeń pomiędzy walutą krajową i walutami zagranicznymi w celu ustalenia wysokości świadczeń, do których obowiązany jest kredytobiorca w ramach realizacji obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu i zapłaty odsetek nie narusza istoty umowy kredytu. Nadal

zachowana jest zasada, zgodnie z którą bank udostępnia kredytobiorcy kapitał kredytu, kredytobiorca go wykorzystuje i zobowiązany jest do zwrotu. Zastosowanie przeliczeń oznacza jedynie modyfikację wysokości świadczeń, do których zobowiązane będą strony, ale nie ingeruje w ogólną konstrukcję umowy. Zabieg taki mieści się w granicach swobody umów (art. 353¹ kc) W przypadku umów kredytu indeksowanego miała miejsce modyfikacja istniejącej umowy nazwanej – umowy kredytu, która doprowadziła do wykształcenia się w obrocie pewnego rodzaju tych umów, cechujących się określonymi zasadami ustalania świadczeń stron. Wykształcenie się w praktyce umów o określonych cechach doprowadziło następnie do ich częściowej regulacji ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw.

Zgodnie z art. 4 powołanej wyżej ustawy w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4 a w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone – do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Wskazany przepis wprost potwierdza zatem stosowanie przepisów dodanych ustawą nowelizującą prawo bankowe do umów zawartych przed tą nowelizacją. W tej sytuacji nielogicznym byłoby uznanie, że wyrażona w nim norma nie ma zastosowania, gdyż wcześniej zawarte umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego są nieważne jako niedopuszczalne w dacie ich zawierania.

Powodowie twierdzili, że zawarta przez nich umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne, przez co jest nieważna.

Zgodnie z art. 385¹ kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Z przepisu tego wynika zatem, że aby uznać postanowienie umowne za niedozwolone powinny zostać spełnione następujące przesłanki:

- postanowienie nie było indywidualnie uzgodnione (nie było negocjowane),
- postanowienie nie dotyczy sformułowanych jednoznacznie głównych świadczeń stron,
- w wyniku zawarcia w umowie tego postanowienia prawa i obowiązki konsumenta zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- doszło tym samym do rażącego naruszenia interesów konsumenta.

W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, iż będący kredytobiorcami powodowie w chwili zawierania umowy kredytu nie prowadzili działalności gospodarczej. Skoro zatem przysługiwał im status konsumentów przy zawarciu umowy kredytu, umowę można badać pod kątem zawierania przez nią niedozwolonych postanowień umownych.

W przedmiotowej sprawie Sąd nie miał wątpliwości, że kredytobiorcy nie mieli wpływu na kształt postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych. Zresztą umowa zawarta przez strony w zakresie tych klauzul była niepełna i nie wskazywała po jakim kursie ustalone zostanie przez bank saldo zobowiązania powodów w walucie CHF. Wprawdzie w § 1 ust. 3A umowy wskazano, iż kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 19 września 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosiła 53.449,4 CHF ale z treści tego postanowienia umownego wynikało też, że wskazana w nim kwota wyrażona w walucie CHF ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku a wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w tym postanowieniu. Ponieważ umowa nie przewidywała jaki kurs CHF ma być przyjęty do przeliczeń wypłaconej kwoty na walutę CHF, przeliczenie przez bank salda zobowiązania powodów na tę walutę zostało dokonane w sposób całkowicie dowolny i nie wynikający z umowy. Zdaniem Sądu powodowie nie mieli też wpływu na kształt postanowienia dotyczącego klauzuli indeksacyjnej zawartego w § 10 ust. 4 umowy. Od decyzji kredytobiorców zależało zatem czy zawrzeć umowę, w jakiej wysokości chcieliby zaciągnąć kredyt i na jaki okres. Pozwany nie wykazał

natomiast, że kredytobiorcy indywidualnie uzgodnili, że bank ustali saldo ich zobowiązania w walucie CHF w dowolny sposób oraz że uzgodnili indywidualnie postanowienia dotyczące klauzuli waloryzacyjnej z § 10 ust. 4 umowy, w tym sposób ustalenia wysokości kursu waluty po jakim miała być przeliczona wysokość rat. W tym miejscu zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 385¹ § 4 kc ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Pojęcie postanowień określających główne świadczenia stron kojarzone jest ze świadczeniami charakteryzującymi daną umowę, określającymi jej istotę, czyli tzw. essentialia negotii, rozumiane jako cechy, według których dokonuje się kwalifikacji konkretnej czynności prawnej do ustawowo wyróżnionych typów czynności. Ocena powinna być dokonywana w odniesieniu do konkretnej umowy z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności.

Zdaniem Sądu, głównego świadczenia stron, w przypadku umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, dotyczą również klauzule indeksacyjne określające kurs wymiany waluty obcej w jakiej ustalane jest zobowiązanie kredytobiorcy i przeliczana jest wysokość podlegającej spłacie w PLN raty kredytu. Decydują one bowiem o wysokości głównych świadczeń stron.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że klauzule indeksacyjne zawarte w § 1 ust. 3A umowy i § 10 ust. 4 umowy dotyczą głównych świadczeń stron umowy. Rozważenia zatem wymagało czy powyższe postanowienia umowne zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, co zgodnie z art. 385¹ § 1 kc wykluczałoby ich kontrolę pod kątem nieuczciwego charakteru w obrocie z konsumentem.

W ocenie Sądu zapisy § 1 ust. 3A umowy stanowiące, iż „kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 19 września 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosiła 53.449,4 CHF a kwota ta ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku a wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w niniejszym punkcie” oraz zapisy § 10 ust. 4 umowy stanowiące, że „raty kapitałowo – odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50” są postanowieniami, które naruszają wymóg przejrzystości materialnej umowy co do wyrażonej w walucie CHF wartości udzielonego kredytu. Na podstawie tych postanowień umowy nie można bowiem określić kwoty pieniężnej odpowiadającej wartości udzielonego kredytu w walucie obcej jako walucie rozliczeniowej. Ustalenie tej kwoty zależało bowiem od dwóch niewiadomych – kursu wymiany waluty i momentu jego ustalenia. Umowa nie wskazywała przy tym w żaden sposób, po jakim kursie, przez kogo określonym i kiedy ma być przeliczona wartość zobowiązania na walutę CHF. W oparciu o zapisy umowy nie sposób jest uznać, że całkowity koszt zaciąganego przez powodów jako konsumentów zobowiązania został określony w sposób jednoznaczny. Także zapisy § 10 ust. 4 umowy stanowiące, że raty kapitałowo – odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50 są postanowieniami, które naruszają wymóg przejrzystości materialnej umowy. W tym przypadku nie sposób jest określić wysokości świadczeń powodów, gdyż zostały one uzależnione od pozostających poza umową tabel kursowych ustalanych przez kredytodawcę w oparciu o niewyjaśnione kryteria.

To te właśnie zapisy nie określają w sposób prosty i zrozumiały głównych świadczeń stron umowy.

Reasumując stwierdzić należy, że analiza powyższych zapisów umowy nie pozwala przyjąć, iż zostały one wyrażone prostym i zrozumiałym językiem jak wymaga tego art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG lub, że zgodnie z art. 385¹ § 1 kc zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Nie sposób jest przyjąć, aby w oparciu o nie przeciętny konsument mógł ustalić lub zweryfikować wysokość swojego zobowiązania, w tym obciążającej go raty spłaty kredytu czyli aby miał pełną świadomość i pełne rozeznanie co do wysokości obciążających go świadczeń. Tym samym zakwestionowane klauzule mogły podlegać kontroli w ramach systemu ochrony konsumentów przed stosowaniem nieuczciwych warunków umowy przez przedsiębiorców.

Niejednoznaczność postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych pozwalała badać czy postanowienia te nie były abuzywne. Należało zatem ustalić czy wskazane postanowienia umowne, kształtowały prawa i obowiązki kredytobiorców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały jego interesy.

Dobre obyczaje to reguły postępowania niesprzeczne z etyką i moralnością. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są: niedoinformowanie drugiej strony umowy, spowodowanie jej dezorientacji, wywołanie u klienta błędnego przekonania, wykorzystanie niewiedzy klienta lub jego naiwności, ukształtowanie stosunku prawnego niezgodnie z zasadą równorzędności stron. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania.

Rażące naruszenie interesów konsumenta ma miejsce wówczas, gdy umowa przewiduje nieusprawiedliwione dysproporcje, na niekorzyść konsumenta, w rozłożeniu umownych praw i obowiązków. Chodzi o zawarcie w umowie postanowień, które szczególnie mocno godzą w interesy majątkowe konsumenta.

W ocenie Sądu wprowadzenie do umowy klauzul zawartych w § 1 ust. 3A i § 10 ust. 4 umowy jest działaniem wbrew dobrym obyczajom. Na podstawie powyższych postanowień kredytodawca przyznał bowiem sobie prawo do przeliczenia zobowiązań powodów po dowolnym kursie i do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego walutą CHF poprzez wyznaczenie w tabelach kursowych kursu sprzedaży CHF. Przedmiotowe postanowienia dawały kredytodawcy uprawnienie do określenia wysokości kursu do przeliczania wysokości zobowiązania kredytobiorców na walutę CHF i kursu sprzedaży CHF służącego do przeliczania rat z waluty CHF na złotówki bez jakichkolwiek wytycznych, ram czy ograniczeń. Pozwany miał więc dowolność w kształtowaniu wysokości zobowiązania powodów, których kredyt indeksowany był kursem CHF.

Takie ukształtowanie klauzuli waloryzacyjnej, zgodnie z którym bank może w sposób dowolny i niepoddający się weryfikacji ustalać kursy waluty, stanowiące narzędzie indeksacji, a tym samym wpływać na wysokość własnych korzyści i generować dodatkowe i nieprzewidziane umową koszty dla kredytobiorcy, rażąco narusza zasadę równowagi kontraktowej na niekorzyść konsumenta i dobre obyczaje (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 r., VI ACa 420/11).

Klauzulą abuzywną jest postanowienie umowne zezwalające stronie (bankowi) na dowolne kształtowanie wysokości świadczenia drugiej strony. Takie postanowienie nie przestaje być niedozwolone tylko dlatego, że zostało wykorzystane ze stosunkowo niewielkim pokrzywdzeniem kontrahenta. Niedozwolony charakter klauzuli i konieczność jej wyeliminowania z umowy wynika bowiem z nieakceptowalnego oddania jednej ze stron uprawnienia do określenia wysokości świadczenia drugiej strony, niezależnie od tego czy strona zastrzegająca korzystne dla siebie świadczenie wykorzystwała swą uprzywilejowaną pozycję tylko w umiarkowanym stopniu. W świetle bowiem art. 385¹ kc kontroli podlega treść umowy, a nie sposób jej wykonania czy też sposób ewentualnego wykorzystania badanego postanowienia umownego przez przedsiębiorcę, na którego korzyść postanowienie to zostało zastrzeżone. Postanowienie umowne skutkujące rażącą dysproporcją uprawnień i obowiązków kontraktowych na niekorzyść konsumenta jest abuzywne od chwili zawarcia umowy, bez względu na to czy i jak przedsiębiorca skorzysta z przewidzianych w nim uprawnień. Ocena zgodności postanowień umowy z dobrymi obyczajami dokonywana jest na dzień zawarcia umowy. Oznacza to, że kontroli podlega samo uprawnienie do stosowania danej klauzuli a nie sposób jego wykorzystania. Z tej przyczyny wysokość kursów CHF, jakie bank przyjmował do przeliczenia salda kredytu do wypłaty i ustalenia wysokości rat kredytu, nie miała znaczenia dla oceny abuzywnego charakteru postanowień umowy.

Zapisy zawarte w § 1 ust. 3A i § 10 ust. 4 umowy, w ocenie Sądu, nie tylko kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, ale też rażąco naruszają ich interesy. W ocenie Sądu powodowie po analizie wskazanych postanowień umowy nie mogli uzyskać wiedzy o wysokości ich zobowiązania w walucie CHF, która to wysokość miała się przekładać na wysokość rat kredytu, jakie zobowiązani byli spłacać.

Z treści umowy wynika, że bank udzielając kredytu w złotych ryzykował stratę jedynie kwoty, która została wypłacona powodom, co mogło nastąpić w przypadku znacznego spadku wartości waluty wskazanej jako waluta

indeksacji. Natomiast w przypadku powodów wysokość ich zobowiązania mogła osiągnąć niczym nieograniczoną wysokość już na początkowym etapie (wraz ze spadkiem wartości waluty krajowej w stosunku do waluty indeksacji). Do tego mogło dojść również w czasie wykonywania zobowiązania po kilku lub kilkunastu latach. Ponadto umowa nie przewidywała instrumentów, które pozwoliłoby powodom na zmianę sposobu wykonywania umowy po wystąpieniu niekorzystnego dla nich wzrostu kursu walut.

Z tych też względów wskazane powyżej uregulowania umowy należy uznać za niedozwolone, gdyż mogły doprowadzić i ostatecznie doprowadziły, gdy porównamy wysokość udzielonego kredytu i wysokość spłaconego kredytu, do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron, czyli do nierównomiernego rozłożenia praw i obowiązków między stronami. Ponadto naruszyły one dobre obyczaje, ponieważ doszło do wykorzystania przewagi kontraktowej banku, który dokonując wcześniej fachowej oceny ryzyka kursowego zabezpieczył swoje interesy, a nie interesy powodów.

W tym miejscu należy wskazać, że bank nie wykonał także swoich obowiązków w zakresie poinformowania powodów o ryzyku kursowym. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by powodowie mieli pełną wiedzę co do konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. Przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający powodom, że zaciągnięcie takiego kredytu jest bardzo ryzykowne a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat. Z poczynionych w sprawie ustaleń nie wynikało, by taki obowiązek informacyjny został przez bank wykonany w sposób ponadstandardowy, dający powodom pełne rozeznanie w tym zakresie. Na tę okoliczność pozwany nie przedstawił w zasadzie żadnych dowodów.

Dysproporcja praw i obowiązków stron na niekorzyść powodów jako słabszej strony stosunku zobowiązaniowego jest nieusprawiedliwiona a brak równowagi kontraktowej występuje w stopniu, który rażąco narusza interes majątkowy konsumentów, zobowiązując ich do spłaty zaciągniętego kredytu w wysokości arbitralnie ustalonej przez bank. Jednostronna swoboda kształtowania przez bank sytuacji finansowej powodów uniemożliwiała przy tym sprawdzenie zasadności i prawidłowości decyzji banku, co również narusza prawo powodów do uzyskania pełnej i rzetelnej informacji o czynnikach kształtujących ich obowiązki. Naruszony jest zatem również ich interes pozamajątkowy w postaci niepewności co do okoliczności wpływających na wysokość ich zobowiązania.

To, że powodowie dokonali wyboru kredytu indeksowanego, nie oznacza bowiem, że wyrazili zgodę na regulowanie w ramach umowy kredytu swoich praw i obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami czy też, że wyrazili zgodę na rażące naruszenie ich interesów.

Wobec niejednoznacznych postanowień umowy określających główne świadczenia stron nie sposób jest również przyjąć, że powodowie zawarli umowę kredytu pozostając w pełni świadomymi co do wynikających z niej obciążeń a tym samym, że byli w pełni rozeznani co do ryzyka jakie na siebie przyjmują. Udzielenia powodom konkretnych informacji przed zawarciem umowy nie udowodnił pozwany, do czego zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodowego określoną w art. 6 kc był obowiązany. Brak jest też dowodu na to, by powodowie zostali pouczeni o zasadach konstruowania przez bank tabel kursowych stanowiących podstawę określenia kursu waluty na potrzeby ustalenia wysokości rat kredytu oraz aby zostali poinformowani o tym jakie będą konsekwencje wysokiego (tj. wykraczającego poza normalne, typowe wahania) wzrostu wartości waluty do jakiej kredyt jest indeksowany, którego to wzrostu, z uwagi na długi okres, na jaki został zaciągnięty kredyt, nie można przecież było wykluczyć.

Powyższe prowadzi do wniosku, że brak jest podstaw aby przyjąć, iż w chwili zawierania umowy kredytowej powodowie mogli mieć pełne rozeznanie co do tego jak duże jest ryzyko zmiany kursu waluty na przyszłość na przestrzeni wielu lat obowiązywania umowy kredytowej i jakie to będzie miało dla nich skutki ekonomiczne.

Przechodząc do oceny skutków uznania postanowień zawartych w umowie za niedozwolone postanowienia umowne, należy mieć na uwadze, że co do zasady uznanie postanowień umowy za niedozwolone nie powinno powodować

upadku całej umowy, gdyż jak stanowi art. 385¹ § 2 kc jeżeli postanowienia umowy nie wiążą konsumenta zgodnie z § 1 tego artykułu, strony są umową związane w pozostałym zakresie.

Utrzymanie w mocy umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej nie będzie możliwe zwłaszcza wówczas gdy uznanie zawartych w niej postanowień za klauzule abuzywne doprowadziłyby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnicy kursów walutowych, ale również pośrednio do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty. Skoro zaś klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu, to obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania przedmiotowej umowy wydaje się w tych okolicznościach niepewna.

W ocenie Sądu utrzymanie w mocy łączącej strony umowy kredytu indeksowanego do waluty CHF bez uznanych za niedozwolone postanowień regulujących mechanizm indeksacji jest niemożliwe, gdyż prowadziłyby do zmiany charakteru prawnego tego stosunku obligacyjnego. Wyeliminowane zostałyby bowiem pośrednio z tej umowy ryzyko kursowe związane z indeksacją przedmiotu kredytu do waluty obcej to jest CHF. Pozostawienie umowy w kształcie okrojonym poprzez wyeliminowanie z niej klauzul indeksacyjnych określających przecież główne świadczenia stron umowy, zdaniem Sądu, stanowiłoby naruszenie art. 353¹ kc wyrażającego zasadę swobody umów. Byłoby sprzeczne z istotą, naturą stosunku zobowiązaniowego, który strony chciały wykreować. Bez takich bowiem postanowień nie może dojść do ważnego zawarcia umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej. O zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić w sytuacji, w której skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji jest przekształcenie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy. Zarazem należy uznać, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umów kredytu indeksowanego do waluty obcej, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością).

Wyeliminowanie z umowy zapisów regulujących mechanizm indeksacji nie pozwala na utrzymanie w mocy tak ukształtowanego stosunku prawnego jako sprzecznego z naturą (charakterem prawnym) zobowiązania, które strony chciały wykreować. Umowę w tak okrojonym kształcie uznać należy za nieważną. Nie można bowiem zastąpić zawartych w niej niedozwolonych postanowień przepisami o charakterze dyspozytywnym.

Mając na uwadze powyższe Sąd ustalił, iż nie istnieje pomiędzy powodami a pozwanym stosunek prawny wynikający z umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej w dniu 26 września 2008 r. pomiędzy J. K. i J. O. a (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W..

Powodowie poza żądaniem stwierdzenia nieważności umowy kredytu zgłosili także jako żądanie główne żądanie zasądzenia na rzecz powódki kwot 29.480,82 zł i 6.157,51 CHF a na rzecz powoda kwot 29.480,82 zł i 3.229,17 CHF w przypadku stwierdzenia nieważności umowy tytułem zwrotu świadczeń spełnionych przez nich na poczet umowy.

Zgodnie z art. 405 kc kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, to jest takiego, w którym ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 1 i 2 kc).

Skutkiem stwierdzenia nieważności umowy kredytu w całości jest uznanie, że spełnione przez obie strony tej umowy świadczenia nie miały oparcia w łączącej je umowie.

Przed rozводом powodowie pozostawali w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej a kredyt był spłacany z ich majątku wspólnego, w którym mieli oni równe udziały. W tym czasie z tytułu rat kredytu świadczyli kwotę 49.218,78

zł. Ponadto ponieśli oni koszty prowizji w kwocie 1.620,00 zł, opłatę z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu w kwocie 216,00 zł, składki ubezpieczeniowe (nieruchomość) w kwocie 1.879,58 zł, składki ubezpieczeniowe (Pakiet Bezpieczna Spłata w kwocie 4.619,28 zł i składki ubezpieczeniowe (Mieszkam Bezpiecznie) w kwocie 1.408,00 zł. Łącznie zatem wpłacili oni na podstawie tej umowy kwotę 58.961,64 zł. Po rozwodzie natomiast kredyt spłacała wyłącznie powódka i wpłaciła ona z tego tytułu kwotę 2.928,35 CHF.

Mając na uwadze powyższe Sąd, w związku z ustaleniem, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 26 września 2008 r. pomiędzy J. K. i J. O. a (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. jest nieważna, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 29.480,82 zł i kwotę 6.157,51 CHF a na rzecz powoda kwotę 29.480,82 zł i kwotę 3.229,17 CHF.

Zwrot świadczenia nienależnego powinien nastąpić po wezwaniu dłużnika, gdyż zgodnie z art. 455 kc jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Powodowie wezwali pozwanego do zwrotu wpłaconych na poczet umowy kwot w terminie 7 dni od doręczenia wezwania wezwaniem do zapłaty, które zostało doręczone pozwanemu w dniu 21 lipca 2023 r. Na podstawie art. 481 kc w zw. z art. 359 § 1 i 2 kc Sąd zasądził zatem od pozwanego na rzecz powodów odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonych na ich rzecz kwot od dnia 29 lipca 2023 r. do dnia zapłaty.

W przedmiotowej sprawie pozwany podnosił zarzut nadużycia przez powodów prawa polegający na próbie wykorzystania przepisów dotyczących ochrony konsumentów w celu uzyskania nadmiernych korzyści, nieproporcjonalnych względem zarzucanego bankowi nieprecyzyjnego sformułowania treści umowy. W ocenie Sądu podniesiony zarzut nie może odnieść skutku. Nie ulega wątpliwości, że zamiarem powodów było zaciągnięcie kredytu na zakup mieszkania. Przy zawieraniu umowy kredytu nie mieli oni żadnego wpływu na jej treść. Kredytodawca natomiast posługując się opracowanymi przez siebie wzorcami umownymi wprowadził do umowy mechanizmy indeksacji powiązane z kursem franka szwajcarskiego, które zostały uznane przez Sąd za klauzule abuzywne. Skoro więc kredytodawca zachował się względem powodów nielojalnie i niewłaściwie nie może on powoływać się na nadużycie praw podmiotowych przez powodów.

Ponieważ roszczenie ewentualne pozwu zgłoszone zostało na wypadek nie uwzględnienia przez Sąd żądania głównego, a Sąd żądanie to uwzględnił, zbędnym było zajmowanie się nim.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwoty po 5.908,50 zł, na które to kwoty złożyły się połowa opłaty od pozwu w kwocie 1.000,00 zł, połowa wynagrodzenia pełnomocnika powodów w kwocie 10.800,00 zł ustalonego stosownie do treści § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1935) i połowa opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł. Sąd uznał jednocześnie, iż nakład pracy pełnomocnika powodów sprowadzający się do sporządzenia pozwu oraz udziału w jednej rozprawie nie uzasadniał przyznania mu wynagrodzenia w wyższej niż stawka minimalna kwocie.